

Ironické Broukovy provokace stále aktuální

Jan Bělíček | Praha

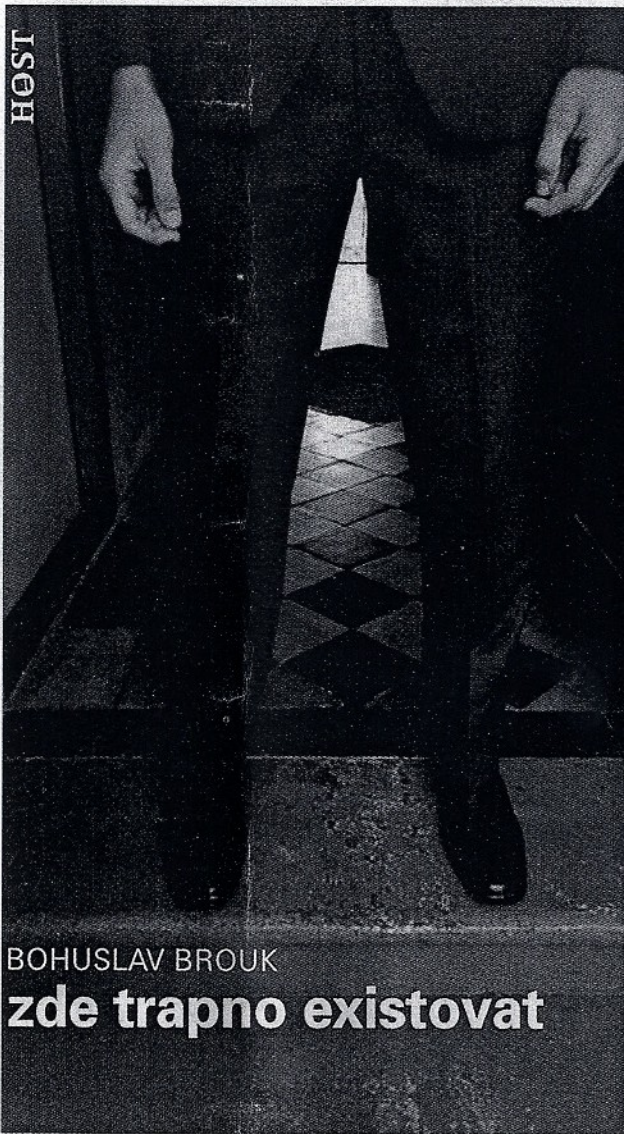
Zde trapno existovat, takový název zvolil editor Viktor A. Debnár pro soubor textů Bohuslava Brouka z doby jeho exilového pobytu ve Francii, Austrálii a částečně i Velké Británii. Titul v čtenáři svou expresivitou a dávkou cyničnosti oživí vzpomínku na loni vydané *Texty Jindřicha Štýrského*. Stejně jako Štýrský i Brouk byl členem Nezvalem založené Surrealistické skupiny, pojal je mimo jiné i zájem o Freudovu psychoanalýzu, nesmlouvavý postoj ke společnosti a odpor k jakékoliv lidské falši či podbízivosti.

Zatímco Štýrského *Texty* jsou především zápisky výjimečného umělce, *Zde trapno existovat* je záznamem myšlenkových pochodů značně nekonvenčního učence.

Soubor je uvozen třemi studii, z nichž zejména ta z pera Vladimíra Papouška názorně uvádí do tvorby Bohuslava Brouka.

„Brouk, který staví spíše na postoji než na explikaci teoretických myšlenek, bude do konce života bojovat o svou ironickou polemiku s davem.“

A je to právě důraz kladený na rozbíjení standardizovaných a automatizovaných společenských pochodů, který činí překládaný soubor textů dílem hodným čtení. Brouk není „rebelem

BOHUSLAV BROUK

zde trapno existovat

Foto: Host

Bohuslav Brouk – Zde trapno existovat
Vydavatelství: Host 2008

bez příčiny“, nýbrž za jeho tvrdými výpady stojí zvláštní forma duševního aristokratismu. Nesmlouvavě předkládá kritiku lidské nízkosti, a zároveň tak koná jazykem, jenž nejde nikdy daleko pro drsný výraz. Vymezuje se vůči falešným morálním hodnotám, a přesto je v jeho „plivancích“ snadno vypočitatelné vlastní přesvědčení o povaze lidské slušnosti.

První ze čtyř částí, do kterých je kniha rozdělena, je věnována Broukově próze. Začíná sžíravě ironickými Dopisy z exilu budoucím milenkám. V návalu vnitřního rozčarování z života mezi českými exulanty v Paříži vzniká text, ve kterém je demytizováno vnímání útěku do exilu jako vyjádření revolty proti panující politické situaci v České Republice.

„Lidé chtějí žít co nejšťastněji a s tímto záměrem si hledají cestu, která by jim v tom kladla co nejméně překážek. Někteří hledají lišácky tuto cestu doma v kolaboraci s komunisty a druzí se jí zase domnívají neméně lišácky nalézt v exilu.“ Brouk vnímá exil jako manifestaci „přilíšného lpění na životě.“

V na následujících textech týkajících se francouzských názvů, silnic a plakátů je nicméně cítit Broukovo počáteční nadšení pro francouzskou společnost. Přece jen byla novou možností.

Avšak poté, co naplno pocítil rezervovanost Francouzů vůči politickým exu-

lantům (nemalou měrou zapříčiněnou jejich vlastním neurvalým chováním) a existenční nejistotu, začala jeho víra rychle uvadat.

Druhý oddíl, jenž je souhrnem jeho básnické tvorby, příliš pozornosti nezaslouhuje. Spíše než poetickým umem překvapí přeexponováním sexuálních obrazů, jejichž využití nemá jiný než exhibující účín. V civilnějších básních se Brouk projevuje jako nepřilíš vynalézavý a obratný poeta.

Třetí a čtvrtou částí je pak soubor publicistické tvorby, respektive korespondence. V nich opět Brouk projevuje pozorovatelský talent a schopnost syrového odhalování povahy mnoha úpadkových jevů. Humorným nadhledem, cynickým zjednodušováním i nesmlouvavou vyhraněností dá vzpomenout na novinové články Karla Havlíčka či Jaroslava Haška. I ty obdobně tepaly dobové maloměstské konvence a předsudky, které dusily nepokojné a tvůrčí duchy.

Pečlivě editorsky připravená publikace přináší svědectví o životním osudu svěbytné postavy české minulosti. Zároveň svým obsahem vrhá nové světlo jak na dění kolem skupiny meziválečných avantgardních umělců, tak také na rozporuplné vztahy v českém poválečném exilu.

Autor je spolupracovníkem redakce

